

גיליון שבועי מכית "אהבת תורה" לאהבה

גיליון 47 | פרשת בהעלותך תש"פ (נשא בהר"ל) | בימי שישו ושכ"ק חוזרים: מרף קיא ע"ב - עד דף קיג ע"ב

להנימא ברמיזא

רמזים, ציצים ופרחים, המעטרים את הלימוד השבועי

"חמשה דברים צוה רבי עקיבא את רבי שמעון בן יוחאי כשהיה חבוש בבית האסורין. אמר לו, רבי למדני תורה. אמר, איני מלמדך (לפי שהיה עסוק בתורה נתפס, כדאמרינן בברכות). רשב"ם. אמר לו, אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות. אמר לו, בני, יותר ממה שהעגל רוצה לינק - הפרה רוצה להניק (אלא שהוא חש גם עליו, שלא היא נתפס על כך). חידושי אגדות מהרש"א. אמר לו, ומי בסכנה, והלא עגל בסכנה".

במעמד 'קביעות שיעור' לזמן החורף שנת ת"ש, ביאר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א דברי גמ' אלו בדרך העבודה, וכה היו דברי קדשו:

"לכאורה קשה, מדוע נמנע רבי עקיבא בתחלה מללמד את רשב"י מחשש הסכנה שהיה רשב"י שרוי בה, וכי חזר בו משיטתו שמתור לאדם להכניס עצמו בסכנה ללמוד תורה, כפי שאמר לפפוס בן יהודה (ראה ברכות סא, ב).

אלה התירויין הוא פשוט, שרבי עקיבא הכניס עצמו לסכנת נפשו והקהיל קהילות ברבים למען לא ישאר כלל ישראל בלא תורה, שכן קיום חיות האומה הישראלית לא יתכן בלא תורה, ואילו לרבי שמעון בן יוחאי לא הותר להכניס עצמו בסכנה על לימוד הלכות נוספות מרבי עקיבא, שכן גם בלא אותן הלכות שרצה ללמוד עתה מפי רבי עקיבא לא ישאר בלא תורה, וממילא דין לימוד תורה זה הוא ככל שארי מצוות שבתורה שאסור לאדם להכניס עצמו בסכנה על קיומן דכתיב: 'וחי בהם' - ולא שימות בהם'.

אמנם, אהבת התורה וצמאנו והשתוקקותו של רבי שמעון בן יוחאי לדברי תורה היו עד כדי כך, שהרגיש בנפשו שאם לא ישמע מפי רבו אותן ההלכות שלא שמען מעולם, ויסתלק רבו מן העולם מבלי שדלה ממנו את כל הדברי תורה שהיה בכוח לקבל ממנו, כי אז חייו אינם חיים, והוא בגדר 'וחיי בעלי החכמה ומבקשיה בלא תורה - כמיתה נחשב' (נפ"י רמב"ם פ"ד מהל' רוצח ושמירת הנפש ה"א), ואם כן, כמו שהותר לרבי עקיבא להכניס עצמו בסכנה על לימוד התורה בכדי שלא ישאר כלל ישראל בלא תורה, לפי שזוהי כל חיותם, כך הותר לו להכניס עצמו בסכנה על שמיעת הלכות חדשות מפי רבו, מאחר שזוהי כל חיותו ובלא זה לא קרינן ביה 'וחי בהם'. עכ"ל.

כ"ק האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל הקשה פעם ב'שיעור חורש"י על דברי הגמ' הנ"ל, שלכאורה אין יתכן שרשב"י 'איים' על רבי עקיבא שבמידה ולא ילמדנו תורה ילך למסרו למלכות? וכי יעלה על הדעת שרשב"י יהפוך למוסר?
ותירץ, כי כוונת רשב"י היתה לומר לרבי עקיבא, שהרי בדרך הטבע "עיר פרא אדם יולד" (איוב י"ב, א) ואינו מתנהג כאדם מן הישוב. אלא מאי, שבאמצעות לימוד התורה 'המאור שבה מחזירנו למוטב' עד שהאדם זוכה לזכך ולעדן את טבעו והופך את עורו.
ולכן אמר לרבי עקיבא: "אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות", כיון שבמידה ולא תלמדני ולא אזכה להאיר את נשמתני באור התורה, הרי אני עלול להדרדר לדיוטא תחתונה, עד כדי כך שאני עשוי חלילה להפוך למוסר" שפל ולהלשין עליך...

ציון ש"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל התבטא אז ואמר על אמרה נאה זו: "דאם איז איינע פון מיינע בעסטע ווערטער..."

להידודא חידושים וחידושים על הלימוד השבועי

"עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות"

הגמ' בסוגיין (ק"ב, א ושוב פעם בדף ק"ג, א) מביאה את דברי רבי עקיבא שאמר: "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות". וידועה קושיית התוס' (ביצה טו ע"ב), שדברי הגמ' הכא אינם עולים בקנה אחד עם דברי הגמ' במסכת ביצה (ט"ז, שם) איתא: "מאי כי חדות ה' היא מעוזכם? אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר ברבי שמעון: אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, לוו עלי וקדשו קדושת היום, והאמינו בי ואני פורע" (וברש"י שם: "חדות ה' - שמחה שאתם עושים בשביל הקב"ה, הרי היא מעוזכם" - היא תעזור אתכם לשלם הקפותיכם ומלוותיכם שתללו בשביליה"). הרי שמתור להזדקק לבריות וללוות מהם לצורך הוצאות שבת, והקב"ה מתחייב לפרוע הלוואות אלו?
ומצאנו בזה כמה ביאורים ותירוצים:

א. התוס' שם תרצו בקצרה: "והא דאמר 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות', הני מילי כשאין לו לפרוע". וביתר ביאור נתבאר ב'הגהות אשרי' (ביצה פ"ב): "ויש לומר, דהתם (היינו בסוגיין, בפסחים) מיידי שאין לו לפרוע אלא אם כן יטול מן הצדקה. אבל הכא מיידי שיש לו משכונות כדי לפרוע ואין לו מעות, לכך קאמר: 'לוו עלי ואני פורע'".

ב. ב'בית הבחירה' למאירי (ביצה שם) מחלק בין מצוות קידוש היום - שעל כך אמרו "לוו עלי ואני פורע", לבין מצוות עונג שבת - שעל כך נאמר "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות". וז"ל שם: "לעולם יהא אדם זהיר בכבוד שבת ויו"ט... ומכל מקום יזהר שלא יצטרך לבריות, במקום אחר אמרו: 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות'. אבל קידוש היום, אפילו מי שאין ידו משגת - ישתדל כפי יכלותו, אמר הקדוש ברוך הוא בני לוו עלי בקדוש היום ואני פורע".

ג. הגה"ק בעל 'פנים יפות' זצוק"ל מבאר בספרו (פרשת ראה) את הענין בדרך דרוש וכותב, כי הנפקותא בדבר הוא לפי גודל מידת בטחונו של האדם בבוראו. וז"ל: "מה שאמרו חז"ל 'עשה שבתך חול', והקשה התוס' ברפ"ב דביצה (טו, ב) דאמר שם 'לוו עלי ואני פורע'. וכתבו התוס', דהתם מיידי כשאין לו לפרוע. וכתבנו ענינו, דודאי אם בטחונך חזק בה, בלי שום ספק שודאי השם יתברך ישלם לו, בזה אמר 'לוו עלי ואני פורע', כמו שנאמר (ירמ' יז, ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', פירושו: כפי חיזוקו בטחונו בה' בודאי יהיה בה' מבטחו, וכדתיב (תהלים טו, יא) 'ויבטחו ב' יודעי שמך כי לא עזבת' וגו'. אבל כשאין בטחונך חזק כל כך, בזה אמרו: 'עשה שבתך חול', כי אולי לא יתן לו ה' לפרוע".

אגב נביא דבר פלא שכותב ה'טור' (אורח סי' רמב) בענין זה, ז"ל: "כמה פעמים נשאתי ונתתי בדבר לפני א"א ז"ל, כמוני היום שיש לי מעט משלי, ואינו מספיק לי, וצריך אני לאחרים; אם אני בכלל 'עשה שבתך חול' אם לאו, ולא השיבני דבר ברור". ולכאורה הדבר צריך ביאור מדוע לא השיב הרא"ש לבנו מה הדין בזה, וכי קצרה ידו לברר הלכה זו. וביאר כ"ק מרן מהר"ז ז"ע (ענין פ' דברות קדשו הידועים של אבינו כ"ק מרן מהר"ש ז"ע בפרשת תזריע ע"פ "זאת תורת היולדת... ואם לא תמצא יד", ראה 'בנינה והברכה' פ' תזריע עמ' קן, ואמ"ל), שהרא"ש לא השיב לבנו, מכיון שידע שאם יפסוק לו את הדין בכך וודאי יקבע בנו את הפסק בספרו, והרא"ש לא רצה שיקבע להלכה שיתכן כדבר הזה שלא יהיה למאן דהוא מבני ישראל מעות משל עצמו להוצאות שבת ח"ו, כי שורת הדין נותנת שלכל בני מישראל יהיה עושר וכבוד ויכולו כולם לקיים מצוות עונג שבת בהרחבה...

הנה ימים באים...

שוב קרבים ובאים ימי ההוד וההדר, ימי השמחה וההתעלות, ימי העונג והסיפוק, בהם יזכו אלפים רבים מאנשי שלומינו בכל רחבי תבל לחגוג בשמחה רבה ובתחושות של אושר ועושר ורוחניים, את "סיום מסכת פסחים" ברוב פאר והדר. ברוך שהחיינו והגיענו לזמן הזה. הנה כי כן, כאת 'הכנה זרבה' ולצורך הכשרת הלבבות לקראת מעמדי הסיום העילאיים, אנו יוצאים בזאת בסדרת מאמרים קצרים, בהם נצטט בס"ד פניני הוד ועובדות קודש מצדיקי הדורות ז"ע על ענייני סיום מסכת ~ נפתח בסיפור הידוע שאירע אצל כ"ק מרן מהר"א ז"ע, כאשר אחד מתלמידי ישיבת חברון נכנס אל הקודש פנימה, ומרן ז"ע הורה לו למסור לתלמידי הישיבה, שראוי מאוד בעת לימוד מסכת - שילמדו אותה מרישא ועד גמירא ויסיימוה כליל, בלא להותיר דפים שלא נלמדו. הוסיף מרן והטעים בטעם הדבר, כיון שכתוצאה מלימוד מסכת נברא מלאך. ואם אין מסיימים את המסכת בשלימות אזי המלאך שנברא נוצר פגום חלילה. [אגב ציון סיפור פלא שאירע פעם עם אותו בחור, כאשר נכנס אל הקודש ובין הדברים אמר למרן ז"ע שזכה לסיים את הש"ס. שאלו מרן: "עם התוספות?" והוא השיב בחיוב. שאלו מרן שוב: "גם מסכת זבחים למדת עם התוס'?", ואז נזכר שאכן מסכתא זו למד בלי תוס'... (ב'קודש פנימה' ח"ב)] ~ באחת השנים בערב פסח ערך המשב"ק הרה"ג ר' אריה'לע לערמאן ז"ל 'סיום' על מס' שבת בעת 'סעודת בכורים' שערך כ"ק מרן מהר"א ז"ע. מיד לאחר שסיים את המסכת, נענה מרן ז"ע ואמר לו בקול בפני כל הנוכחים: "זאלטס נאכאמאל איבער חזר'ן די מסכתא!" (=חזור ושנן שוב פעם את המסכת). הרי שגם לאחר סיום המסכת עדיין יש לגרסה ולשגנה...

חסל סידור פסחים
ענייני סיום מסכת
מוגש לקראת הגינת סיום מסכת פסחים במסגרת חברת 'אהבת תורה'

"זאת התורה – לכל נגע..." (ויקרא יד, נד)

סיפורי מופת על הכנעת כוחות הטומאה בכוח התורה

והשיב לו מרן על שאלה זו, כי לכל אדם יש רמ"ח אברים שהם מכוונים נגד רמ"ח מצוות עשה. וכאשר אדם אינו מקיים מצווה, נחלה האבר המכוון נגדה. **סיבת החולי הבאה על האדם היא מחמת שפגם באותו אבר והסטרא אחרא נדבק רח"ל בו. "בעת שאני לומד, מעביר אני את אצבעותי על גבי הכתב ולכן נוגה עליהם אור קדושת התורה הכוללת את כל המצוות. לאחר מכן, כשאני מעביר את אצבעותי על מקום המחלה, מסתלקת הסטרא אחרא ושוב מאיר על האבר ההוא אור הקדושה" ---**

הדברים עולים בקנה אחד עם דבריו המופלאים של הרה"ק רבי **אברהם יוסף איגרא מז'אלין** זצוק"ל, שהטעים כי נשמת מרן היה שורשה מנשמת קין, שורש גבורה, ועל ידי עסק השחיטה נעשה הבריור והתעלית הנשמה לקרבת אלוקים מופלגת. וכתב: "לזה היה עסקו למאד בהלכות שחיטות ובדיקות, **כידוע, אלף לילות היה ניעור אצל הלכות טריפות הריאה. ונ"ל דעל ידי זה זכה להיות בעל הנסים, להמשיך מאור הפלא ששם בשורש הנסים, בסוד 'לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו'. ויען כי לולי זה שלמד מאד הלכות אלו, היה יוכל להיות שהיה צריך להיות שו"ב ולברר את שורש נשמתו במשמושי ידא דבי טבחה בשחיטת ובדיקת הריאה ממש... רק הקדוש הזה זצ"ל זי"ע זכה לתקן הכל בלימוד הלכות אלו ולא הוצרך לעסוק בזה ממש... נמצא דבזה פועל התיקונים הגדולים ואור על כל גופו, כאשר מהראוי לגרום למי שעוסק בזה ממש לשם שמים, והמשיך בוודאי על ידי הקדושים - שבהם הוא העסק שחיטות ובדיקות - המשיך עליהם האורות הקדושים... אור הנסים, ולזה היה לו כח הנסים במשמושי ידא קדישתא שלו".**

בעת שביקר הרה"ק רבי **שלום מקאמינקא** זי"ע - תלמידו של מרן מהר"ש זי"ע - אצל הרה"ק **מרדכי** זי"ע, שאלו הרה"ק מרדכי: "שמעתי שהעולם עושים עסק מהמופתים שנעשים בבעלזא. מה נאה בדרך זו?"... השיב לו הרה"ק מקאמינקא: "הרבי שלי אינו עוסק במופתים, אלא כאשר מגיע אליו איש מר נפש ושופך בפניו את צרתו ומצוקתו, הוא מברכו בישועה ומבקש בעדו רחמים וכל מה שהוא אומר הקדוש ברוך הוא מקיים". לשאלת הרה"ק מרדכי במה יפה כוחו של מרן שהוא נענה מיד, השיב הרה"ק מקאמינקא: "**בכוח התורה הקדושה!**" נענה הרה"ק מרדכי ואמר: "אם כן, אנא הזכר גם אותי אצלו".

לסימוא דהאי פרשתא יובא מה שסיפר הגה"ח רבי **יוסף שטיינבעל** - ר' יאשע בעלזער' - זצ"ל (ומובא משמו בקובץ 'אור הצפון'), כי פעם הגיע לבעלזא אדם שאחזו דיבוק, ונכנס אל כ"ק **מרן מהר"א** זי"ע לבקש דבר ישועה ורחמים. הורה מרן למלווי של אותו אדם, שכאשר יצאו את העיר בעלזא יסעו דרך היער הסמוך לעיר 'קריסטנופול', ושם ילכו ויעמדו ליד אילן מסויים, וכך יצא הרוח מן האדם לאילן. עשו האנשים כאשר נצטוו ומלאו את הוראת קדשו של מרן, ואכן כאשר נעמד האדם האחוז ב'דיבוק' בסמוך האילן הוא יצא ממנו הרוח והפך שוב לאדם מן הישוב.

ואולי ניתן להסמיק לכך את המסופר בגמ' בסוגיא (ק"א, ב) על שְׂדֵה שנתקלה באילן מסויים, וכך נפקעה ומתה ובטלה מן העולם. וז"ל הגמ': "זימנא חדא הוה אזיל צורבא מרבנן לאפנויי לבי פרחי (= עץ צלף), שמע דקא אתא עילויה (=השדה באה להזיקו) וגזי לה (=ברח מפניה. רשב"ם) כי אזלא, חבקייה לדיקלא (=כשחלה אחריי נתקלה ונפלה על עיקר אילן). צווח דיקלא (=ביש הדקל") ופקעה היא (=השדה מתה)".

בשבועות האחרונים למדו חברי "אהבת תורה" בארוכה את סוגיית ה'זוגות' והשפעתם של כוחות הטומאה השונים כשדים ומכשפות ודומיהם. אי לכך אמרנו, דבר בעתו מה טוב להביא בזאת כמה סיפורי מופת פלאיים מרבותינו הקדושים, אשר בכוח התורה גרשו את כוחות הטומאה והכניעום (הסיפורים מובאים מתוך הספר הנפלא 'חיד בדור').

*

סיפר עד ראייה, אשר הסתופף בצל קדשו של כ"ק **מרן מהר"ש** זי"ע ובמו עיניו חזה במעשה הנורא דלקמן:

פעם הובא לבעלזא בחור צעיר כבן עשרים שנה שנתדבקה בו קליפת טומאה קשה והיתה מיסרת אותו ביום ובליל, עד כדי שהיתה מפילה עליו תרדמה ברחובה של עיר ומביאתו לידי טומאה.

שמע אביו כי בבעלזא רואים מופתים גדולים וכי רב כוחו של מרן זי"ע להציל נפשות מרדת שחת ומהילכד באזיקיהם של שדים ורוחות, ונטלו אל חצר הקודש. לחלה עזה וחרדה גדולה נפלו על פני כל רואיו בבואו לבעלזא, כי הכחש והרזון עלו בבשרו של הבחור עד כי לא ראו הבריות אדם כחוש ודל כוחות שכמותו. הדם כמו אזל מכל גופו וגון עורו צח כסיד, וכוח אין במתניו אף כדי לעמוד על רגליו והוא חייב להיתמך בידי אנשים משני עבריו.

כאשר נכנסו הבחור ואביו אל הקודש פנימה, שאל מרן: "האם למדת פעם גמרא עם מהרש"א?". לא היה הבחור מסוגל להשימע קול מרוב חולשה, אך אביו השיב בחיוב. נענה מרן ואמר: "אתן לך סגולה, שיקפיד בנך ללמוד בכל יום בקביעות בחידושי המהרש"א, ובפרט בעת שהוא הולך לישון יהא המהרש"א פתוח לפניו ויהגה בו עד שתחטפנו שינה". לאחר כמה ימים - מעיד המספר - נראה הבחור ברחובותיה של בעלזא, והנה שב הצבע ללחיי והכוחות חזרו למתניו, ובמו פיו סיפר ל'יושבים' כי עשה כעצת מרן והקליפה עזבתו לגמרי.

*

כידוע, כ"ק **מרן מהר"ש** זי"ע היה מרפא חולים לא רק בברכותיו, אלא גם בידי הקדושות, בהן היה ממשש מקום המחלה ומעלה לה ארוכה. לפי אחת המסורות, חשף פעם מרן מהר"ש בעצמו את סוד הכוח הסגולי, איך השיגו ובזכות מה. היה זה כאשר הגיע פעם לבעלזא אחד מנכדי הרה"ק רבי **ברוך ממעז'יבוז** זי"ע, ובעת שהותו בקודש פנימה, הבחין בהורים הנכנסים עם בתם שנאלם פיה ואיבדה כוח הדיבור. לפני שהגיעו לבעלזא, פקדו כבר את מרפאותיהם של גדולי הרופאים ואף הם, לעומתה, נאלמו דומייה ומלת ניחומים לא עמדה על לשונם.

שמע מרן את תלונתם ונטל את מטפחתו והעבירה כנגד פי הנערה, ומיד החלה זו לדבר, כביכול מעולם לא נעתק הדיבר מפיה. כשיצאו, אמר אותו נכד למרן בהתפעלות: "אילו הייתי מסוגל לעשות כן, לא היו לי דאגות פרנסה כלל". השיב לו מרן: "האמן לי שאינני עושה שום פעולה מכוחי. אלא מאי, **הלא ידוע לך שהייתי ניעור אלף לילות ולמדתי תורה. כשהגיע ליל האלף, ביקשתי מהקדוש ברוך הוא ואמרתי לו: 'הלא אתה יודע שלא עשיתי דבר למען כבודי, אלא למדתי תורה לשמה. לפיכך מבקש אני שתיתן כוח בשתי האצבעות שבהן הצבעתי בספרים הקדושים בעת הלימוד, ובאותו כוח אוכל לרפא חולים על ידי מישושי'.** נענתה תפילתי ומני אז ניתנה באצבעותי הסגולה הזו".

ובכתבי כ"ק **מהר"ם מבילגורייא** זי"ע מובא עוד, שנכד הרה"ק ממעז'יבוז' שאל אז את מרן כמה שאלות, ביניהן: מה סוד כוח המישוש שהוא מרפא בו חולים.